

Notitie: Wat kunnen gemeenten doen om roken en vaper te ontmoedigen?

December 2025

Kernpunten

- Om de Rookvrije Generatie te bereiken is het belangrijk dat GGD'en en gemeenten meer verantwoordelijkheid nemen om lokaal tabaksontmoedigingsbeleid te ontwikkelen en uit te voeren.
- Gemeenten kunnen een belangrijke rol spelen in het rookvrij maken van buitenruimten, het toegankelijker maken van stoppen-met-rokenzorg en het voeren van voorlichtingscampagnes.

Deze notitie

Gemeenten kunnen een belangrijke rol spelen in tabaksontmoediging in Nederland. Ze hebben weliswaar geen directe wettelijke taak om roken en vaperen tegen te gaan, maar gemeenten zijn wel verantwoordelijk voor de lokale invulling en uitvoering van de Wet Publieke Gezondheid. Onder deze wet vallen verschillende taken voor GGD'en en gemeenten, waaronder roken, naast andere leefstijlthema's als overgewicht en alcohol.

Ook zijn gemeenten belangrijke partners in het Nationaal Preventieakkoord (NPA). In 2018 heeft de Nederlandse overheid het NPA gesloten om ervoor te zorgen dat er minder mensen roken, overgewicht hebben of problematisch drinken. Naar aanleiding van het NPA zijn veel gemeenten aan de slag gegaan met een lokaal of regionaal preventieakkoord.

Ook zijn gemeenten een belangrijke partner van het vervolg op het NPA: de Samenhangende Preventiestrategie van de landelijke overheid. De ambitie van de Samenhangende Preventiestrategie is dat in 2040 geen enkele 12-25 nog rookt of een e-sigaret gebruikt. Ook moet het roken onder zwangere vrouwen tegen die tijd tot 0% zijn gereduceerd. In deze notitie laten we zien waarom het belangrijk is dat gemeenten inzetten op tabaksontmoediging en wat gemeenten kunnen doen om roken en vaperen in hun gemeente tegen te gaan. We onderscheiden drie manieren waarop gemeenten aan de slag kunnen gaan:

- 1 Het rookvrij maken van buitenruimten
- 2 Het versterken van de lokale hulp bij stoppen met roken
- 3 Het ondersteunen of ontwikkelen van voorlichtingscampagnes

In 2024 hebben onderzoekers van het Trimbos-instituut beleidsambtenaren van achttien gemeenten in Nederland ondervraagd over wat zij doen op het gebied van tabaksontmoediging (zie 'methodologische verantwoording'). Hieruit bleek dat gemeenten vooral aan de slag zijn gegaan met rookvrije buitenruimten, zoals speeltuinen en sportclubs. Naast rookvrije buitenruimten is het belangrijk dat stoppen-met-rokenzorg toegankelijk is en dat de sociale norm rondom rookvrij versterkt kan worden met campagnes. Onze interviews lieten zien dat er vooral op deze twee gebieden nog kansen liggen voor gemeenten.

Welke informatie is er al beschikbaar?

Op veel websites staat informatie over tabaksontmoediging voor gemeenten. In deze notitie zullen wij regelmatig verwijzen naar deze websites.

Relevante bronnen:

- De website van de Rookvrije Generatie. De beweging rondom de Rookvrije Generatie is gestart door het Longfonds, de Hartstichting en KWF Kankerbestrijding. Deze beweging richt zich op de ontmoediging van roken om kinderen te beschermen. Op de website van de Rookvrije Generatie staan veel documenten die gemeenten kunnen gebruiken om aan de slag te gaan met de Rookvrije Generatie. Zo is er een handboek voor gemeenten, met veel informatie over het opstellen van gemeentelijk tabaksontmoedigingsbeleid.
- Het Loket Gezond Leven van het RIVM biedt informatie voor gemeenten over de Aanpak Gezonde Gemeente, waar het thema roken onderdeel van is.
- GGD GHOR Nederland biedt informatie over het realiseren van rookvrije omgevingen in de gemeente.
- Op de website VZinfo.nl zijn cijfers en trends te vinden over het aantal mensen dat rookt binnen een gemeente.
- De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) geeft informatie over de beschikbare ondersteuning voor gemeenten die rookvrij-beleid willen uitvoeren.
- Het landelijk expertisecentrum Pharos richt zich op het terugdringen van gezondheidsverschillen. In het kader hiervan hebben zij informatie over roken op hun website geplaatst. Met het programma 'een rookvrij leven voor iedereen' zetten zij zich in voor een daling van het aantal mensen in kwetsbare wijken dat rookt.
- Het Trimbos-instituut biedt informatie over de ontwikkeling van lokale zorgpaden en informatie over het programma de Gezonde start (voorheen: Rookvrije Start). Daarnaast kunnen adviseurs van het Trimbos-instituut gemeenten adviseren en ondersteunen, bijv. met een scanner Lokaal Rookbeleid.

Methodologische verantwoording

We hebben in 2024 beleidsambtenaren van achttien gemeenten geïnterviewd over hun rookvrijbeleid. Om een goed beeld te krijgen van het rookbeleid hebben we gemeenten geselecteerd op basis van vijf categorieën van stedelijkheid (niet stedelijk, weinig stedelijk, matig stedelijk, zeer stedelijk, sterk stedelijk). De beleidsambtenaren zijn benaderd via hun GGD. Drie gemeenten waren niet stedelijk, vijf weinig stedelijk, vier matig stedelijk, vier sterk stedelijk en twee waren zeer stedelijk. Voor dit onderzoek maakte het niet uit hoe actief een gemeente was op het gebied van rookbeleid. Zowel gemeenten die hier zeer actief mee bezig waren als gemeenten die dat nauwelijks waren, deden mee. De informatie uit de interviews vulden we aan met informatie van de in het kader hiernaast genoemde websites. In aanvulling op de resultaten uit de interviews geven we voorbeelden van gemeenten die activiteiten uitvoeren of beleid hebben op het gebied van tabaksontmoediging. Dit zijn voorbeelden die wij online vonden.

Samenwerkingspartners

Gemeenten werken bij voorkeur samen met lokale partners om te signaleren wat er speelt op het gebied van roken, maar ook voor de uitvoering van activiteiten. Verder kunnen partners helpen om het maatschappelijke draagvlak voor rookbeleid te vergroten. Uit de interviews met gemeenteambtenaren blijkt echter dat er in veel gemeenten nauwelijks of geen contact is met lokale samenwerkingspartners over het thema roken. Dit lijkt een gemiste kans. Gemeenten zijn juist in een goede positie om de juiste partijen met elkaar te verbinden en een regierol op te pakken. Investeer daarom in een goede relatie met samenwerkingspartners. De volgende partijen zijn belangrijk om mee samen te werken:

- **De GGD.** Veel geïnterviewde gemeenten hadden goed contact met hun GGD op dit thema. GGD'en spelen een belangrijke rol, omdat ze vaak een overzicht hebben van alle activiteiten die bij andere gemeenten worden gedaan, kennis hebben van wat werkt en wat niet werkt en contact hebben met scholen. Ze zijn vaak op de hoogte van subsidies die aangevraagd kunnen worden. GGD'en kunnen ook een rol spelen in de uitvoering van gezondheidstaken.
- **Samenwerkingspartners in de gemeente.** Naast de GGD werden in de interviews soms nog specifieke samenwerkingspartners genoemd. Dit waren

bijvoorbeeld jongerenwerk, sportverenigingen, scholen, verslavingszorg, welzijnsorganisaties, ziekenhuizen en de politie. Afhankelijk van de gemeente en de activiteit waar het om gaat, kunnen andere partijen een belangrijke rol spelen. Het liefst heb je alle relevante partners aan een preventietafel, zodat je snel kunt schakelen.

- **Werk samen in de regio.** In de interviews gaven verschillende gemeenteambtenaren aan dat zij regionale samenwerkingsverbanden hadden rondom het thema roken. Soms was dit ook rondom publieke gezondheid en preventie in het algemeen. Er was bijvoorbeeld een werkgroep waarin beleidsambtenaren van verschillende gemeenten deelnamen en sommige gemeenten hadden een regionale gezondheidsnota waarin roken als thema was opgenomen.

Hoe investeer je in een goede relatie met deze partners?

- **Organiseer of sluit aan bij een bijeenkomst met alle partners.** Bespreek tijdens zo'n bijeenkomst ieders belang om in te zetten op het thema roken.
- **Richt een werkgroep op met samenwerkingspartners en kom regelmatig bijeen.** Door regelmatig in een werkgroep samen te komen houd je het thema op de kaart. Er zijn verschillende tips voor een sterke samenwerking.

Maak buitenruimten rookvrij

Uit de Locatiemonitor 2025, een Nederlands onderzoek onder 233 gemeenten, bleek dat ruim 90 procent van de gemeenten betrokken is bij het rookvrij maken van buitenruimten binnen de gemeente. Ook van de beleidsmakers zelf hoorden we dat veel gemeenten actief aan de slag zijn gegaan met het rookvrij maken van (kind) omgevingen binnen hun gemeenten. Schoolpleinen zijn wettelijk al rookvrij, maar veel gemeenten zijn ook bezig om andere plekken waar kinderen komen rookvrij te maken, zoals speeltuinen en sportclubs. Uit de Locatiemonitor bleek verder dat 37 procent van de gemeenten (bijna) alle speelplekken rookvrij had gemaakt.

Waarom zijn rookvrije buitenomgevingen belangrijk?

- **Voorkom meer roken bij kinderen én bij volwassenen**
Elk jaar sterven er naar schatting 1.050 mensen aan de gevolgen van langdurig meer roken. Meer roken is ook buitenshuis schadelijk voor de gezondheid. Nederlands onderzoek laat zien dat roken plaatselijk voor hoge concentratie nicotine in de buitenlucht zorgt.
- **Voorkom dat zien roken, doet roken**
Naar schatting beginnen per dag 40 kinderen met roken. Een belangrijke oorzaak hiervoor is dat zij anderen zien roken. Denk aan rokende ouders in de speeltuin, rokende docenten op school of rokende ouders langs de sportlijn. Rookvrije omgevingen zorgen ervoor dat kinderen niet meer worden geconfronteerd met slecht voorbeeldgedrag.
- **Maak rookvrij de norm**
Rookvrije buitenomgevingen helpen om roken minder normaal te maken. Als mensen op steeds minder plekken roken wordt het minder zichtbaar en minder normaal.
- **Verminder milieuschade door peukenafval**
Ongeveer driekwart van de gerookte sigarettenpeuken wordt weggegooid op straat en belanden in het milieu. Door de giftige stoffen die afkomstig zijn uit de peuken en de plastics waar het filter van gemaakt zijn, vormen peuken een forse bedreiging voor fauna en flora.

Wat kan jij als gemeenteprofessional doen?

- **Maak het buitenterrein van het gemeentehuis rookvrij**
Door het gemeentehuis rookvrij te maken, geef je als gemeente het goede voorbeeld. Hierdoor is het gemakkelijker en geloofwaardiger om ook samenwerkingspartners te helpen om het rookvrij worden te bespreken. Uit onze interviews bleek dat nog niet alle gemeenten het buitenterrein van het eigen gemeentehuis rookvrij hebben gemaakt. Soms levert het rookvrij maken van het gemeentehuis weerstand op doordat een

wethouder, raadsleden of de burgemeester op dit terrein roken. Op de website van de Rookvrije Generatie staat een stappenplan om het gemeentehuis rookvrij te maken.

- **Maak gemeentegronde rookvrij**
Gemeenten hebben grond in bezit zoals parken, speelplekken, bushaltes, markten en pleinen. Op de website van de Rookvrije Generatie is veel informatie te vinden over hoe je als gemeente buitenomgevingen rookvrij kunt maken.
- **Stel een rookvrijterrein als subsidievoorwaarde**
Door subsidies te koppelen aan rookvrij-beleid, kunnen gemeenten organisaties stimuleren om verantwoordelijkheid te nemen voor een gezonde leefomgeving. De gemeente Helmond geeft bijvoorbeeld 1.000 euro aan waarderingssubsidies voor sportparken, speeltuinen en wijkhuizen die volledig rookvrij zijn.
- **Kijk naar mogelijkheden in de Omgevingswet om rookvrije omgevingen op te nemen**
De Omgevingswet uit 2024 geeft gemeenten extra mogelijkheden om omgevingen rookvrij te maken. De website van de Rookvrije Generatie biedt informatie over de kansen die de Omgevingswet biedt voor tabaksontmoediging.
- **Neem rookvrije omgevingen op in de APV**
De Algemene Plaatselijke Verordening (APV) is een juridisch instrument dat gemeenten kunnen gebruiken om rookvrije zones in te stellen. Zo heeft bijvoorbeeld de gemeente Groningen al sinds 2018 in hun APV opgenomen dat zij binnen de gemeentegrenzen rookvrije zones kunnen instellen.
- **Communiceer duidelijk dat rookvrij ook vapevrij betekent**
Plekken die rookvrij zijn gemaakt, zijn ook vapevrij. Veel mensen die vaperen zijn zich hier nog onvoldoende van bewust. Op de website van de Rookvrije Generatie is een extra onderbord te bestellen waarop staat 'rookvrij is ook vapevrij'.
- **Handhaaf rookvrije plekken**
Er zijn verschillende manieren om rookvrije buitenruimten te handhaven. Het is belangrijk om een rookvrije plek vóór de invoering ervan onder de aandacht te brengen van burgers en deze bij invoering met bordjes of stickers duidelijk te markeren. Ook is het belangrijk om asbakken van het terrein te verwijderen. Het is belangrijk om aandacht te blijven vragen voor rookvrije buitenruimten. Onderzoeker Sophie Jooren schreef een blog met praktische tips over de naleving van rookvrije plekken.
- **Maak een overzicht van alle plekken die rookvrij zijn**
Dit kan in samenspraak met de GGD. Zo heeft Hollands Midden een kaart gepubliceerd met alle rookvrij plekken binnen de GGD.

Voorbeeld: Alliantie voor Rookvrije Terrassen van de gemeente Utrecht

Uit onderzoek¹ blijkt dat acht op de tien Nederlanders voorstander is van rookvrije terrassen. Horecaondernemers kunnen hun terras op eigen initiatief rookvrij maken, maar de gemeente kan hier ook een rol bij spelen. Een mooi voorbeeld komt van de gemeente Utrecht. Zij zijn een Alliantie voor Rookvrije Terrassen gestart met lokale horecaondernemers. De gemeente ondersteunt horecaondernemers die aan de slag willen met gratis promotiematerialen zoals tafelstickers, onderzetters en bordjes. Ook geven ze praktisch advies.

Op de website van de Rookvrije Generatie staat meer informatie voor horecaondernemers om hun terras rookvrij te maken. Deel deze informatie met horecaondernemers in jouw gemeente en ondersteun ze bij het rookvrij maken van hun terras.

¹ Draagvlakonderzoek Tabaksontmoedigingsbeleid (2025) uitgevoerd door Verian in opdracht van Gezondheidsfondsen voor Rookvrij.

Versterk hulp bij stoppen met roken

Uit de interviews met gemeenteambtenaren blijkt dat nog weinig gemeenten bezig zijn met het toegankelijker maken van stoppen-met-rokenzorg. Voor gemeenten is het vaak nog onduidelijk wat ze kunnen doen op het gebied van stoppen met roken. Gemeenten kunnen hier echter juist, vaak samen met de GGD, een regierol vervullen.

Waarom is toegankelijke stoppen-met-rokenzorg belangrijk?

- **Veel rokers willen stoppen**
Meer dan de helft van de rokers is van plan om ooit te stoppen met roken. Ongeveer 1 op de 3 rokers heeft in 2024 een serieuze stoppoging gedaan.
- **Rokers hebben meerdere stoppogingen nodig om succesvol te stoppen**
Stoppen met roken is lastig, de meeste rokers hebben meerdere pogingen nodig voordat het hen lukt om definitief te stoppen. Als gemeente kun je rokers meer mogelijkheden bieden om vaker een poging te doen om te stoppen.
- **Stoppen met hulp is het meest effectief**
Stoppen met roken kan op verschillende manieren. Mensen die gedragsmatige begeleiding krijgen van een stoppen-met-rokenzorgprofessional hebben de meeste kans om succesvol te stoppen met roken. Dit kan één op één of in een groep. Medicijnen kunnen in combinatie met begeleiding de kans op slagen nog meer vergroten. Gemeenten kunnen effectieve stopmethoden onder de aandacht brengen door te verwijzen naar de landelijke stoplijn (ikstopnu.nl).
- **Goede hulp bij stoppen is een aanvulling op rookvrije omgevingen**
Rookvrije omgevingen dragen bij aan het minder normaal maken van roken. Ze kunnen mensen die willen stoppen met roken net die extra motivatie geven om echt te stoppen. Toegankelijke, professionele stoppen-met-rokenzorg biedt vervolgens de praktische 'tools' om het stoppen vol te houden.
- **Een lokale aanpak verkleint lokale gezondheidsverschillen**
Door in het stoppen-met-rokenbeleid aandacht te besteden aan mensen met een laag sociaaleconomische positie kunnen gezondheidsverschillen worden verkleind. De handreiking van Pharos van december 2025 biedt handvaten hoe dit in de wijk gerealiseerd kan worden.

Wat kan jij als gemeenteprofessional doen?

- **Help gemeentepersoneel om te stoppen met roken**
Geef als gemeente zelf het goede voorbeeld en biedt hulp bij stoppen met roken aan de eigen medewerkers. Dit versterkt ook intern het draagvlak voor rookvrij beleid. Uit de Locatiemonitor 2025, blijkt dat 25% van

de gemeenten hulp biedt aan de eigen werknemers om te stoppen met roken.

- **Maak een overzicht van de beschikbare stoppen-met-rokenondersteuning**

Er bestaat in Nederland een groot en divers aanbod aan algemene ondersteuning bij het stoppen met roken, waaronder telefonische hulplijnen, landelijke websites of zorgverleners die kunnen ondersteunen bij stoppen met roken. Er is een landelijke kaart beschikbaar om het stoppen-met-roken aanbod te bekijken. Maar stoppen met roken is ook maatwerk. Gemeenten kunnen zorgen dat de stoppen-met-rokenzorg goed aansluit bij de inwoners van de gemeente. Zij kunnen een bijeenkomst voor zorgprofessionals in hun gemeente organiseren en samen met de aanwezigen de beschikbare hulp in kaart brengen. Er zijn binnen een gemeente vaak verschillende stoppen-met-rokenzorgaanbieders. Het aanbod kan samengevoegd worden in een sociale kaart of in een overzicht op de gemeente website. Nijmegen Rookvrij heeft op hun website bijvoorbeeld een overzicht van het hulpaanbod in de gemeente.

- **Maak een zorgpad**

Nadat een overzicht is gemaakt van de lokale stoppen-met-rokenzorg is het belangrijk dat er een netwerk wordt opgebouwd. Op die manier zijn eerstelijnszorgverleners op de hoogte van het beschikbare aanbod én kunnen zij gemakkelijk doorverwijzen. Door een zorgpad op te stellen worden zorgprofessionals in de gemeenten met elkaar verbonden. Een zorgpad maakt duidelijk wie wat doet om inwoners op een gestructureerde manier te helpen bij het stoppen met roken. Zorgpaden kunnen op elk niveau ingezet worden. Zo kan er een zorgpad zijn binnen een gemeente, maar ook binnen een ziekenhuis. De gemeente kan zorginstellingen ondersteunen om zorgpaden op te zetten.

Voorbeeld: Gemeente Krimpen aan den IJssel heeft een zorgpad rondom Rookvrij zwanger.

- **Houd stoppen met roken op de agenda**

Veel professionals kunnen roken niet continu op de agenda houden, omdat andere onderwerpen ook aandacht vragen. Daarom is het belangrijk om roken gedurende het jaar onder de aandacht te blijven brengen. Belangrijke momenten zijn:

- 1 januari: goede voornemens
- 31 mei: wereld niet roken dag
- Oktober: Stoptober campagne

- **Betrek het sociaal domein**

Professionals in het sociaal domein, zoals wijkteams en sociaal werkers, staan dicht bij de inwoners. Zij kunnen een sleutelrol vervullen bij het bespreekbaar maken van roken en het bieden van ondersteuning bij het stoppen.

Het Trimbos-instituut schreef een [blog](#) hoe het gesprek over stoppen met roken kan worden aangegaan. Ook is er informatie te vinden op de website van Pharos [over het werken aan een rookvrije wijk](#) en een [stoppen-met-rokenaanpak](#).

- **Informeer zorgprofessionals over (bij) scholingsmogelijkheden**

Het [VBA+](#) is een korte en krachtige gespreksmethode om rokers te stimuleren om te stoppen. Zorgprofessionals in de geboortezorg kunnen zich aansluiten bij de [Gezonde start](#) (voorheen: Rookvrije Start).

- **Zorg dat partners verwijzen naar de landelijke stoplijn Ikstopnu**

[Ikstopnu.nl](#) is de onafhankelijke website over stoppen met roken en vaperen. Het bevat informatie over hoe mensen die roken of vaperen daarmee kunnen stoppen. De website is gemaakt door het Trimbos-instituut in opdracht van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Voorbeeld: Nijmegen Rookvrij

Nijmegen Rookvrij is een lokaal samenwerkingsinitiatief in de gemeente Nijmegen. De gemeente Nijmegen is één van de partners van 'Nijmegen Rookvrij'. Samen met de GGD, zorgorganisaties, scholen, sportverenigingen, kinderopvang en maatschappelijke partners zorgen ze ervoor dat kinderen rookvrij kunnen opgroeien en volwassenen ondersteund worden bij stoppen met roken. Er wordt op lokaal niveau invulling gegeven aan de Rookvrije Generatie beweging.

Op de website [nijmegenrookvrij.nl](#) staat informatie over stoppen met roken. Ook is het lokale [hulpaanbod](#) op de website te vinden.

Ondersteun of ontwikkel voorlichtingscampagnes

Sommige gemeenten gaven aan dat ze lokaal invulling proberen te geven aan de landelijke campagnes. Campagnes op lokaal niveau kunnen een goede aanvulling zijn op landelijke campagnes. Campagnes kunnen verschillende doelen nastreven. Bewustwordingscampagnes hebben vooral als doel om mensen bewust te maken van de risico's van roken. Stopcampagnes hebben als doel rokers die al gemotiveerd zijn om met roken te stoppen, aan te zetten tot een daadwerkelijke stoppoging.

Verschillende soorten campagnes:

- **Draagvlak creëren onder inwoners en de niet-roken norm versterken**
Het is belangrijk dat rookvrij beleid breed gedragen wordt door inwoners en lokale partners. Campagnes zorgen voor begrip en draagvlak onder inwoners en kunnen het makkelijker maken om nieuwe beleid te introduceren. Het handhaven van rookvrije buitenruimten roept dan minder weerstand op.
- **Bewustwording over de gevaren van roken en vaperen verhogen**
Veel mensen onderschatten de gevaren van (mee) roken nog altijd. Daarnaast weten ook veel jongeren en ouders weinig over de gevaren van vaperen. Voorlichtingscampagnes kunnen kennis hierover vergroten.
- **Toeleiding naar stoppen-met-rokenhulp**
Stopcampagnes kunnen bijdragen aan de motivatie van rokers om een stoppoging te doen. Voorbeelden van stopcampagnes zijn Stoptober en de campagnes van Ikstopnu.
- **Lokale campagnes kunnen specifieke doelgroepen bereiken**
Door in te zetten op bepaalde wijken of doelgroepen kunnen lokale campagnes andere mensen bereiken dan landelijke campagnes.

Wat kan jij als gemeenteprofessional doen?

- **Ondersteun landelijke campagnes**
Landelijke campagnes kunnen op lokaal niveau worden versterkt. Enkele voorbeelden van landelijke campagnes zijn:
 - Stoptober campagne van de Gezondheidsfondsen voor Rookvrij
 - Voor rookvrij campagne van de Rookvrije Generatie
 - Nee tegen Vaperen campagne van de RijksoverheidJe kunt in de gemeente aandacht besteden aan de landelijke campagnes. Daarnaast kun je er ook lokale activiteiten aan verbinden.
Voorbeeld: In Amersfoort konden inwoners tijdens Stoptober 2024 gratis deelnemen aan bijeenkomsten en cursussen over stoppen met roken.
- **Ontwikkel lokale campagnes die aansluiten bij de behoeften van de eigen inwoners**
Lokale campagnes kunnen bijdragen aan de herkenbaarheid en betrokkenheid van inwoners, door gebruik te maken van voorbeelden uit de eigen gemeente. Ook bieden lokale campagnes mogelijkheid tot maatwerk, bijv. door in te zetten op bepaalde doelgroepen waarin veel wordt gerookt of bepaalde wijken waar veel wordt gerookt.
Voorbeeld: De wijk Presikhaaf in Arnhem heeft een eigen campagne opgezet: Rookvrij Presikhaaf
- **Werk samen met partners uit de regio**
Campagnes kunnen worden gekoppeld aan lokale acties, zoals bijvoorbeeld stopmogelijkheden bij aanbieders in de gemeente. Door het betrekken van bijvoorbeeld sportverenigingen en lokale ondernemers kan het draagvlak worden versterkt. Ook kan er met andere gemeenten samengewerkt worden, zodat er regio-brede campagnes ontstaan.
Voorbeeld: GGD Groningen had in 2019 en 2020 twee grote campagnes: Aarzel niet en Skip je peuken, pak die pegels campagne.
- **Breng hulporganisaties en huisartsen op de hoogte van campagnes**
Het is belangrijk dat de lokale hulporganisaties op de hoogte zijn van de start van een campagne zodat zijn hun aanbod daarop kunnen afstemmen.

De 'Niet in Rook'-campagne van de gemeente Schiedam

Een goed voorbeeld van een lokale campagne komt uit de gemeente Schiedam. De campagnemakers van de gemeente hebben samen met lokale partners een campagne gelanceerd tegen het vaperen door jongeren. De campagne is ontwikkeld samen met jongeren, jongerenwerkers en jongerencoaches. De boodschap die zij uitdragen is: vaperen gaat ten koste van je identiteit. Laat jouw sport, hobby's, vriendschappen en schoolprestaties niet lijden onder het vaperen. Wat blijft er dan nog van je over, behalve de rook en de verslaving?

De gemeente Schiedam verspreidt de campagneboodschap via TikTok, Snapchat en posters op scholen. In de communicatie verwijzen ze naar hun website nietinrook.nl. Op deze website staan tips om te stoppen met vaperen, filmpjes waarin jongerencoaches in gesprek gaan met jongeren op straat over redenen om te stoppen met vaperen en de voordelen van stoppen met vaperen.

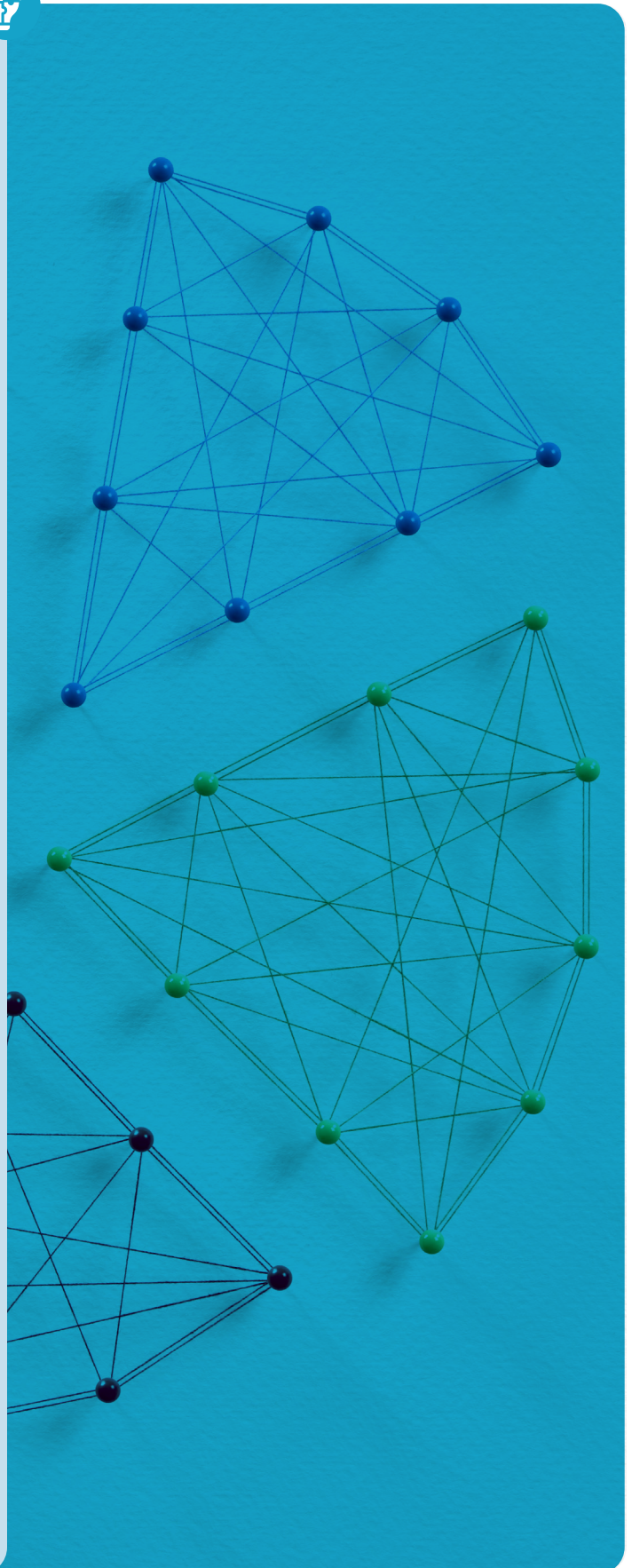

Hoe kun je met weinig tijd en middelen toch iets doen tegen het roken en vaperen?

Gemeenten hebben veel taken. Vooral de kleinere gemeenten hebben vaak weinig tijd om op roken in te zetten. Voor hen is het belangrijk dit op een efficiënte wijze te doen. We hebben gesproken met beleidsambtenaren van verschillende kleine gemeenten. Hieronder staat een aantal voorbeelden van hoe de kleinere gemeenten ondanks beperkte middelen toch werk maken van het thema rookvrij.

- **Werk samen in de regio.** In de interviews gaven verschillende gemeenteambtenaren aan dat zij regionale samenwerkingen hadden op het thema roken of gezondheid in het algemeen. Er was bijvoorbeeld een werkgroep waarin beleidsambtenaren van verschillende gemeenten deelnamen, sommige gemeenten hadden een regionale gezondheidsnota waarin roken als thema was opgenomen.
- **Werk domeinoverstijgend.** In de interviews werd vaak benoemd dat een groot voordeel voor kleine gemeenten is dat de lijntjes binnen de gemeente kort zijn. Dit kan samenwerking met andere domeinen makkelijker maken. Denk hierbij aan handhaving (inzet van boa's), duurzaamheid (peukenafval), sport/jeugd (rookvrije sportterreinen), personeelsbeleid (rookvrij gemeentehuis), ruimtelijk domein (rookvrije omgevingen).
- **Ga gezamenlijk aan de slag met leefstijlthema's.** Vaak wordt het gezamenlijk oppakken van leefstijlthema's door gemeenten gezien als de meest efficiënte manier om de gezondheid van inwoners te verbeteren, omdat bij thema's als alcohol, voeding en beweging veelal dezelfde partners betrokken zijn.
 - Gemeenten kunnen aansluiten bij verschillende preventieprogramma's die inzetten op meerdere leefstijlthema's, zoals Gezonde School, Gezonde Start, JOGG, OKO, GezondIn en via deze programma op roken inzetten.
 - Daarnaast zijn er verschillende beleidsakkoorden en nota's waar gemeenten het thema 'rookvrij' in kunnen opnemen. Denk aan het preventie- en handavingsplan, sportakkoord, lokaal/regionaal preventieakkoord of de gezondheidsnota.

Colofon

Trimbos-instituut

Postbus 725
3500 AS Utrecht
T: 030 - 297 11 00

Auteurs:

Eefje Willemse, Sophie Jooren, Jeroen Bommelé en Marc Willemsen

Financiering

Ministerie van VWS

Vormgeving

The Creative Hub | Canon

Beeld

Gettyimages.nl

Bestelinformatie

Deze uitgave is als download beschikbaar of te bestellen via
www.trimbos.nl/webwinkel met artikelnummer TRI-64-042

© 2025, Trimbos-instituut, Utrecht

Deze notitie is gemaakt in opdracht van het ministerie van VWS.

Copyrights Trimbos-instituut

Alle rechten voorbehouden. Het overnemen van teksten is toegestaan,
mits met de juiste bronvermelding.

Wil je meer weten over dit thema?

Lees dan ook onderstaande publicaties:

- [Inspiratiebrochure: Succesvol lokaal tabaksbeleid in het buitenland](#)
- [Factsheet: Rookvrije buitenruimten](#)
- [Blog: Naleving van rookvrije buitenruimten](#)
- [Blog: Kansen voor GGD'en en gemeenten voor stoppen met roken](#)
- [Blog: Wat kunnen GGD'en en gemeenten doen voor een Rookvrije Generatie?](#)

Wij gaan ook verder...

Ook de komende jaren gaan we door met het beschrijven van het huidige en toekomstige lokale tabaksbeleid in Nederland. Wij publiceren met regelmaat factsheets over uiteenlopende thema's binnen tabaksontmoediging. Je kunt deze factsheets vinden op onze website via: trimbos.nl/webwinkel

Heb je vragen over deze notitie? Neem dan contact op met Eefje Willemse (ewillemse@trimbos.nl).